

Проф. Стефан Брезински

**БЪЛГАРСКА РЕЧ И ПИСМО
ДА ГОВОРИМ И ПИШЕМ ПРАВИЛНО**

София, 2012

*В памет на Петър Пашов и Христо Първев –
професори по български език в Софийския
университет „Свети Климент Охридски“,
автори на обемистия „Правоговорен
и правописен речник на българския език“,
трето издание, 2002, 1208 с.*

Всички права запазени. Нито една част от това издание не може да бъде възпроизвеждана под каквато и да било форма без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Проф. Стефан Брезински, автор, 2012

© Издателство „Изток-Запад“, 2012

ISBN 978-954-321-973-5

ПРОФ. СТЕФАН БРЕЗИНСКИ

БЪЛГАРСКА РЕЧ И ПИСМО

ДА ГОВОРИМ И
ПИШЕМ ПРАВИЛНО

Хубав е българският език! На него са се възхищавали и него са възпявали редица български поети и писатели, учени, оратори и други творци на перото и словото. Наистина без българския език ние не щяхме да имаме нито страстните публицистични бисери и безсмъртните стихотворения на Христо Ботев, нито пък щяхме да можем да се гордеем с имената и творчеството на такива колоси на българската литература като Вазов, Яворов, Славейков, Смирненски, Вапцаров...

Стефан Брезински

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор.....	9
----------------	---

ИЗГОВОРНИ ПРОБЛЕМИ

Поглед върху родната реч	13
Понятието „езикова култура“ е много широко.....	17
Натруфената реч – недостатък на перото.....	20
Някои изговорни въпроси.....	24
Дългите думи – кошмарни за изговор	25
Тези шипящи и шушкащи думи.....	26
От „Е“ към „И“ и обратно.....	27
Пишеш „каучук“, а изговаряш „гутаперча“	30
Някому нещо се удава да направи... ..	35
Цитирай точно, пишещий братко!... ..	39
Приластената Моника (с две грешки)	42
Ударението на думите.....	43
Ударението ни мъчи.....	44
„И така нататъка...“	45

ДУМИ, СЛОВОСЪЧЕТАНИЯ, ИЗРЕЧЕНИЯ

Дивни и чудни неща стават в езика.....	49
Човеци, души, хора, люде	50
Ватикан, Ватикана, Ватиканът.....	51
Софито като Лейдито, Фънкито като Теодосито.....	52
Потайните прякори на контингента от ОИЛ.....	53
Фори Светулката, Гошу Тъпуту, Сиси Боата – „любимци“ на народа	57
Мадона на 50 сребърника!!!	61
Търнокопът не е кирка.....	62

Употреба на българските местоимения.....	63
Проблеми с местоименията.....	67
Местоименията – тези капризни думички.....	68
Местоимения и падежи.....	69
Езикови тревоги.....	71
Имаме и звателен падеж.....	73
Големият ТАКЪВ и по-малки ТАКИВА.....	74
„Неназована частна такава..“.....	75
Бройната форма е ярка наша особеност.....	77
Деепричастието като езиков проблем.....	78

НАШЕ И ЧУЖДО В ЕЗИКА НИ

Чуждите думи в българския език днес.....	83
Чуждото е мимолетно.....	88
Плеймейтки топлес, ъпгрейднати ни илюзионират!.....	92
Жонгльори с езика.....	96
Прабългарските думи.....	98
Народните думи.....	100
„Видрицата“ на поп Минчо.....	101
Нашенският патент „шуробаджанащина“.....	102
Какво говорят 888888 и 11111 – а?.....	104
Чуждиците раждат паронимия.....	105
За първите приоритети.....	106
Хайде-е-е, идва мониторингов период.....	107
Зрелостник се обяви за „аборигент“.....	109
Наполеон бил диктатор, защото... диктувал писма!.....	110
Замаскираните русизми.....	114
Ботевото „зърно от свинец“.....	115
Три руски думи.....	117
Болшинството счита за удачно.....	118
Глухото болшинство.....	119
Всичко все ни касае!.....	121
Къде е мястото на турските думи.....	122
Турцизмите – на доизживяване.....	123
Уместни ли са турцизмите днес.....	124
„Дерето на реката“.....	125

УСТОЙЧИВИ КОНСТРУКЦИИ

Срещу поговорка не се рита!.....	129
Тавтологията като враг на стила.....	130
Неправилни брахилогии.....	131
Брахилогия на определяемото.....	137
„Джупи, джупи, джуп!“.....	138
„Умряха благодарение на стреса...“.....	139
„Своите що-годе (?) ниски нападатели...“.....	140
Щъркели и змии раждат малки.....	141
Срещу, та срещу!.....	143
Редът на думите.....	144
Изкуството да се цитира.....	146
Враг на точния израз.....	147
Езикът си отмъщава.....	150

ПРАВОПИС, ПУНКТУАЦИЯ

Прекалява се с главните букви.....	157
Й не е и, не е ѝ.....	158
Й не означава ѝ.....	159
Хоци доци и съпруци.....	160
Адиьо и Пуьол – недопустимите изписвания.....	161
Абревиатура – световен рекордьор (!).....	162
Думите не са сгрешени, но.....	163
Членуването ни е уникално!.....	164
Членуването с пълен член – проблеми.....	165
Изправям – поправям.....	167
Кроят му кюляф.....	168
Продуктивно – контрапродуктивно.....	169
Мълчаливата завера.....	170
Защо „в пъти“?.....	171
„Може“ и „трябва“.....	172
Два мъжа, пък и 20 бодигарди.....	173
„Религиозните“ честитки.....	174
ЧРХр и ЧНГ.....	175
Около Рождество – магаре и вол?.....	176
Римски език, па и римски правопис(!!!).....	177

ЛИНГВИСТИЧЕН МИКС

„Дръж си езика вътре!“	181
Езикът около хобито „лов“	182
Пера и перушинки.....	191
Снахата не е балдъза!.....	194
„Син на ЦК на БКП“ (!!!).....	197
Малко уроци по чисто битови въпроси.....	200
НепротивоЕЗИКонствувателствувайте!.....	203
Туземци ловят кенгуру	207
Рита ли се мачът?	210
В кои Родопи са Гърмен и Рибново	213
Голям вятър вее синоптички на бели кобили.....	215
Наташа Рустова и Рамбо Силек.....	218
Снабдихме се и с Тетевенска област!.....	219
Книжовен изговор? Кой ти гледа... ..	220
УМБАЛСМ – що е то?	223
Бодни пръчка – пий вино!.....	226

ПРЕДГОВОР

Да се разглеждат откъснато въпросите на българския език само според дяловете на науката за него (фонетика, лексикология, морфология, синтаксис, стилистика) е до голяма степен формално и самоцелно. Защото в езиковата действителност наблюдаваме всестранни прояви и на отделни думи, и на отделни изречения, и най-вече на цялостни речеви или писмени отрязъци. С други думи, в езиковата практика се проявяват особености, които са и лексикални, и фонетични, и морфологични, и синтактични, и фразеологични и семантични, и логически – много и много страни на езиковата действителност се съдържат в онава, което човекът създава като езиков резултат от своята речева (писмена и говорна) дейност.

Езикът е оръдието, което всяко общество използва във всяка своя дейност. Той е оръдие – първата съставка на древната сентенция „Език мой – брат мой!“

Обаче езикът обхваща и втората съставка на перифразирания сентенция: „Език мой – враг мой!“. Древните римляни добре са го схванали и са създали крилатата фраза „De lingua stulta veniunt incommoda multa“.

С нея те ни предупреждават – защото нейният превод гласи: „От глупавия (калпавия) език произтичат множество неприятности.“

А това вече задължава много – който иска това мощно оръжие да му служи добре, трябва да овладее всичките му тънкости.

В тази скромна книжка са събрани публикации през последните години – главно в рубричката „ТРУДният български език“, която се появяваше от 2000 до 2011 г. във в-к „Труд“. В тези наглед кратки (дребни) бележки обаче интересът на читателя не заглъхна цели 11 години, когато всеки понеделник се печаташе вестникарска езикова бележка. Мнозина наши интелектуалци са засвидетелствали своя интерес към тях – например проф. Огнян Гер-

джиков, който ме зарадва, че ги събирал; поетът Валери Петров ме поздрави с писмо; известният навремето политик и културен деятел Георги Йорданов дори съобщи, че ги подвързвал в специална папка; проф. Радослав Гайдарски пък ме представяше винаги с добавката към името ми: „Той пише редовно в „Труд“...“

Езиковедите са призвани да дават и препоръки за правилността на езиковите изяви – защото всеки човек има такива изяви, дали са обществени (по радио, телевизия, печат, в парламент), или в тесен приятелски кръг – това не е важно. По-важно е, че обичайно околните по езика определят и културата на говорещия, и интересите му, и интелигентността му. В последна сметка го характеризират твърде точно от свое гледище.

Навремето по-старите наши езиковеди не са пропускали случай да дават съвети по практически езикови въпроси. А то е сладко задължение, а и патриотичен акт! Така са постъпвали и д-р Иван Богоров, и акад. Александър Теодоров-Балан, и акад. Стефан Младенов, и проф. д-р Любомир Андрейчин, а и редица техни по-млади следовници.

Ласкаем се да сме между тях и ние.

Надяваме се тук всеки да намери нещо интересно за себе си – и студенти, и ученици, и журналисти, които явно имат най-често нужда да обогатяват езиковата си култура.

Събраните тук материали са условно групирани в няколко раздела. Обаче ясно е, че отделните бележки не бива да бъдат разглеждани извън проблемите изобщо на езика ни. А те не са само изговорни или само правописни, а са общокултурни.

Проф. д-р Стефан Брезински

ИЗГОВОРНИ ПРОБЛЕМИ

ПОГЛЕД ВЪРХУ РОДНАТА РЕЧ

ДА СЕ ЧЕТЕ, ПА И ДА СЕ ЗАПОМНЯ ПРОЧЕТЕНОТО, Е ПОТРЕБНО УСИЛИЕ

Обикновено, когато се правят подобни обзорни прегледи, най-често излизат на преден план въпросите за чуждите думи в българския език. Може би 80 % от писмата, които получавам от читатели и слушатели, се въртят все около тези прословути чуждици.

Вярно е – в последните години у нас просто нахлуват главно английски думи, които не са ясни предимно за по-възрастното поколение. А нека не се заблуждаваме – именно хората над 50-годишна възраст са все още читатели на сериозните печатни издания. Младите имат

Я КОМП, Я ЛАПТОП

и с часове се взират в екраните, които им поднасят наготово и текстове, и какви ли не цветни изображения. Защото да се чете, па и да се запомня прочетеното, е потребно усилие. А новоизлюпените **геймъри** (както те се наричат сами) нямат много ищах да се обременяват умствено.

И ето – и сериозни всекидневници пишат за бившите **спайски**, за **миски**, **компаньонки**, **айдълки**, **старлетки** и т.н. Напоследък се появиха разни конкурси за **плейметки** и не срещнах издание, което да обясни какви са тези красавици. Защото досега имаше например конкурси за мис силикон, или за мис мокра фланелка (оказа се, че вече имало мис палачинка!), и за десетки подобни – техните названия все пак говорят нещо. Макар че нашият народ находчиво би ги определил с една дума – само че тя е малко тежичка за отпечатване...

Ето например преуспели бизнесмени събират 500 гости на морето по някакъв случай. Присъстват не певци, артистки, спортистки, политички и пр., а представителки на споменатите чуждици. Лошо няма в празника, само че как да се досети човек за значението на тези неясни чужди слова, с които се кичат звани и незвани? Шарения, калейдоскоп – барабар с един

„ДОСТОЙНИК БЕЗ НОСИЛИСТАК“,

както би казал убеденият родолюбец и радетел за българска реч д-р Иван Богоров – сиреч министър без портфейл...

Ала сериозен всекидневник защити древната сентенция: „Omne ignotum pro magnifico“ (ще рече: „Всичко неизвестно се смята за великолепно“), като ни съобщи: „Кейт Мос лъсна **топлес** на яхта в Сен Тропе“. А един нашенец, „спечелил“ „Евровизия“, се провиква: „Можех и по-добре, но по едно време се **илюзионирах...**“ Ето това е: „Чуждичко – сладичко...“ Без да се „илюзионираме“, ясно разбрахме колко му е багажът на човека.

Но какво да се сърдим на този „културен деятел“, като твърде известен артист преди време заяви убедено: „Мнение, че съм голяма **фукара**, че съм надменен.“ Подозираме, че е искал да каже (жаргонното) **фукня**, защото турската дума „фукара“ означава „бедняк, сиромас“, докато глаголът **фукам се** означава „необосновано се големея или се хваля“. Така долу-горе една проста селянка в наш седмичник показва същото желание да я вземем за много културна: „Инак сме работни и много **апетитни** над трапеза и над мръвка.“

Ама какво да му сеем на корена ряпа, като и утвърден журналист пише съвсем спокойно: „... на европейското **гурме** (?) ще присъства и корупцията ни“. Докато жълтеещ седмичник изважда някаква индийска (като че ли) дума, чието изписване би могло да се отдаде на коректорско недоглеждане: „... връзката с „червените **брамии**“ (двукратно така!) бил Л. Г“. Речници посочват, че думата „брамин“ се отнася до член на висша каста в Индия.

Щом сме се заели с чуждите думи, да надникнем и в една

ДОСТА АКТИВНА ГРУПА ОТПРЕДИ 3-4 ДЕСЕТИЛЕТИЯ -

заемките от руския език. Оказва се, че и днес множество от тях са живи и с охота се използват от различни автори, предимно журналисти, па и по-възрастни политици. Ето доста драстичния израз от изказване на спец по транспорта на София: **„Считам, че е удачно за пътничкопотока“** – и „считам“ (вместо мисля или смятам), и „удачно“ са чисти русизми, подкрепени и от ужасната недомислица „пътничкопоток“. Впрочем тази груба заемка „удачен“ е твърде широко (все още) застъпвана в изразни средства на различни слоеве, например в писание на журналистка: „На този фон е спорно дали бе **удачна** темата „идеалният зрител“... (синоними: подходяща, точна, удобна и пр.). Или от спортен коментар по ББТ: „Стартовият удар на „Барса“ не бе **най-удачен**.“

Интересно е, че и преди години се осъзнаваше двусмислената употреба на русизма „присвоявам звание“, защото българският глагол не означава нищо друго, освен „крада“, но ето че и сега срещаме този израз: „На капитан I ранг Д. А. му **се присвоява** новото звание комодор.“ А това звание му **се дава, присъжда му се, той се повишава в звание** и т.н. Но не – руската традиция във флота ни явно е жилава: „На морска гара – Варна, вчера **бе присвоено** почетното име „Цибър“ на минен ловец“ (значи му откраднали името!). Друг пък: „П. Р. е поет, белетрист, преводач, **кавалер** на литературни награди“ – би трябвало да е чист носител или притежател, ама „кавалер“ си е къде-къде по така...

Навремето известният специалист по стилистика проф. Мирослав Янакиев можеше да определи всеки автор каква специалност има само според езиковите му особености. Може би и днес можем да познаем стар юрист, когато прочетем или чуем какви русизми използва. Ето как един бивш зам.-шеф на ДАМС говори в интервю: „Внушения и интерпретации – част от тях **касят** технологията. Тези представители работят по главите, които ги **касят**. Същите участват в процеса...“ Този чиновник вече не познава българския глагол **засяга (отнася се до)**. Той познава само **касае**, което означава, че е доста възрастен, а освен това и юрист.

Всъщност и художник може да каже: „Случки като тези с кирките по морето все още стряскат обикновения българин, ако

не го **касят** лично.“ Е, да, „касят ни“, обаче е по-добре да не ни **засягат**.

Преди години беше въпрос на висок авторитет, ако се използваше глаголт „отпочвам“ – ясен русизъм. Интересно е, че и сега някои хора го възкресяват – а той бе забравен като „соцглагол“. И пак „отпочваме строежи“: „Градежът на тази животоспасяваща магистрала **бе отпочнат** през 2006 г.“; или пък: „Накара Софийската градска прокуратура **да отпочне** дело това лято“ (интересно защо не го започва или да го насрочва, а го „отпочва“?).

Можем да говорим и за още подобни „достигания“, и за „большинство случаи“, които са все жилави русизми. Но това изисква по-подробно разглеждане.

Бихме могли да се върнем на чисто нашенска почва, като се занимаем

С ОНЕЗИ НАРОДНИ ДУМИ И ИЗРАЗИ,

които все пак защитават нашето патриотично чувство. Само че и в тази област нещата не са толкова прости. Народни думи и изрази? Да! Но...

Желанието на пищеци да направят езика си по-народен – сиреч близък до разговорната реч, е обяснимо. Обаче голяма част от разговорната лексика остава неясна. Неяснотата създава неверие, често насмешка, изобщо губи се желаното положително въздействие. И когато една авторка двукратно пише, че самолети били прибираны в хамбари, тя показва укорима липса на познания. Вярно е, че думата **хамбар** е турска по произход – обаче множество народни думи са наследени от дългите години турско владичество. И да не се прави разлика между **хангар** и **хамбар**, удря не само върху имиджа на авторката, но и на изданието.

Нещо подобно наблюдаваме и в материал от седмичен вестник за семейството – авторка сочи, че „пиленца, излюпени наведнъж от една птица“, било **мътило**, а народът го нарича **люпило**...

Темата е доста широка и заслужава подробно разискване. Още повече пък, че народът ни е създал много мъдри пословици и поговорки, които не би трябвало да пренебрегваме.

ПОНЯТИЕТО „ЕЗИКОВА КУЛТУРА“ Е МНОГО ШИРОКО

Възнанието на неспециалистите (не езиковеди) като че ли и досега широко битува разбирането, че езиковата култура означава само владееенето на правописа. Мнозина смятат, че ако някой прави грешки при писането на думите, той има слаба езикова култура. Безусловно е, че и това е една страна от иначе широкото разбиране на езиковата култура – но тази страна не е единствената.

Добрата говорна култура, ясната мисъл, правилната постройка на изразите, цялостното звучене на едно изказване (в най-общ смисъл на думата – като писмена или като говорна изва) са все страни от това широко понятие. И още нещо, на което рядко се отдава нужното внимание – спазват ли се изискванията, които специалистите по стилистика са извели като дългогодишни наблюдения от своята работа?

С други думи – стилистичните недостатъци на изказването са не по-малко важна съставка на езиковата култура, както и, от друга страна, доброто владееене на езиковата материя, точната постройка на изразите пък са позитивната характеристика на изказването.

На два факта ще се спрем във връзка с това твърдение.

1. ОБЕМЪТ НА ИЗРАЗА

Според множество изследвания на германски специалисти за дължината на отделните изречения се оказва, че най-ефективни са фразите, които съдържат до 13 лексеми. Под лексеми тук се разбират пълнозначни думи, а не съюзи, предлози, частици и пр. Другояче казано: глаголи, съществителни, прилагателни, наречия и пр. най-добре се осъзнават от читателя или от слушателя (т.е. това са реципиентите) в рамките на такава дължина. Не е ни-

как случайно, че големи майстори на словото нарочно избягват дълги изречения. Нека си спомним само „маниера“ на Хемингвей. Понякога негови изречения на цели страници се състоят само от по една-две думи. Флобер дори облича подобно свое разбиране в собствен закон: той пише без прилагателни!

Веднага нека посочим: когато се намалява броят на имената в една фраза, означава, че се увеличава броят на глаголите. А има ли повече глаголи в изречението, създава се чувството у реципиента, че стилът е динамичен. С други думи, по-големият брой **лични спрегаеми глаголи** в изречението прави израза не само по-ясен, но и по-лесно възприеман. Увеличава се чувството за лек, добър стил.

Тези въпроси пък принадлежат към втория факт, на който ще се спрем.

2. ГЛАГОЛНАТА НАСИТЕНОСТ НА ИЗКАЗВАНЕТО

Ала нека преди това дадем само два примера от практиката на една авторка. Тя е литературоведка. Публикува своя статия в „Дума“ под заглавието „Ценностната система на Никола Вапцаров“. И какви примери за обема на израза ѝ можем да посочим? Примери, които са унищожителни за създателката си (т.е. за генериращата изказването) като неин стил. И двата израза, които цитираме, са в един абзац. Ето ги:

„В гранично за човечеството историческо време – антифашистката съпротива – етап от вековния Двубой с „кървавата ретроградност“ и Втората световна война, надвиснала над небето на Европа „като бетонен блок“, станала нейна трагико-героическа съдба – Вапцаров *създаде* поезия, наситена с революционния патос на епохата, но и подчинена на фундаментални за човешкото съществуване нравствени закони и непреходни, вечни човешки ценности“. (Изразът съдържа 41 пълнозначни лексеми, и то при 40 имена – само 1 глагол: *създаде*! Той оформя пък глаголната наситеност на израза, която ще се движи в границите на 3–4 процента).

Но какво трябва реципиентът да възприеме от това изказване? Той трябва да осъзнае 40 отделни статични понятия (те са реализирани с имена), изобщо несвързани с някаква последовател-

ност помежду си. Психологически погледнато, изразът не може да се възприеме леко, той изглежда тежък, тромав – и в последна сметка се оказва слаб като стилистичен факт.

Вторият израз от същия абзац притежава подобна характеристика. Ето го:

„Тази поезия е пронизана от вродения и многократно преосмислян, субстанциален за авторското световъзприемане дълбок респект към универсалните философско-екзистенциални категории: свобода, доброта, човеколюбие, толерантност, справедливост и др.“ (Съдържание: 21 думи за отделни понятия, и само 1 (една!) глаголна форма, и тя на спомагателния глагол – съвършено изтърканото е...).

Така всъщност преминаваме към втората характеристика за стила – глаголната наситеност.

Преди години върху огромен материал проф. М. Янакиев изведе една важна закономерност: в нашата езикова практика **глаголната наситеност** на изказа е извънредно важна характеристика на стила. И бяха формулирани закономерностите, които се създават в отношението „общ обем на изказа“ спрямо „брой на спрегаемите глаголни форми“ в този изказ.

Оказва се, че публицистичният стил (от който всъщност са двата примера) нормално притежава около 10–12 процента глаголи на сто думи текст. И в двата откъса обаче, тук цитирани, тези проценти са: в първия пример – 56 думи с 1 (един!) глагол; във втория израз – 27 думи са обединени около спомагателния глагол **съм** във формата му **е** – най-слабо натоварената със семантика от всички други глаголни форми!... Другояче това съотношение може да се изрази така: 2 % в първия израз, 3 % във втория. А характеристиката на изрази с такава съвършено ниска глаголна наситеност отвежда специалиста към „най-слабия“ стил. Такава глаголна наситеност е характерна само за ужасно скучния административен стил.

Впрочем цялата статия на авторката М. Шишкова съдържа такава стилистична характеристика. В първия абзац статията има 75 словоформи, от които само 2 са пълнозначни глаголи. Към тях силом може да бъде отнесена и една форма **е** (т.е. „безличен“ спомагателен глагол). Вторият абзац съдържа 74 словоформи, от които също само 2 са пълнозначни глаголи. С други думи, глаголната наситеност на този текст се движи в рамките

на 3 процента. А такава характеристика няма дори сухият административен стил. Той притежава долу-горе 4–5 % глаголи. Според изследванията в събраните материали (а те са милиони примери!) художественият стил се характеризира с глаголна наситеност от 12 до 16 процента. Най-висок е този процент при разговорната практика – около 18–20 %. Според изследванията на М. Янакиев около 24 % се наблюдават лични спрегаеми глаголи в речта на софийски ученици... Можем условно да кажем, че това е софийският ученически говор, жаргонът, в който наистина една четвърт от словоформите са спрегаеми глаголи. Те може да се окажат и нецензурни изрази...

Като заключение можем да изведем правилото: Колкото по-голям е процентът на спрегаемите глаголи в един текст, толкова повече този текст се възприема като динамичен. Колкото по-малко имена (особено пък отглаголни съществителни) притежава един текст, толкова той се възприема повече като „по-четивен“, т.е. по-динамичен.

А тези показатели влизат също така в характеристиката на добрата езикова култура.

НАТРУФЕНАТА РЕЧ – НЕДОСТАТЪК НА ПЕРОТО

Натруфена, помпозна реч се получава тогава, когато някой автор иска да мине или за много начетен, или пък когато няма достатъчно развито критично чувство за езикова култура.

Като цитира думите на един началник на автотранспорта, кореспондент на вестник уверява читателя, че „ще бъдат открити нови осем регулярни автобусни линии за пълното погасяване на пътничопотока...“ Когато този транспортен деятел обещава, че напълно ще погаси пътничопотока, той вероятно е твърде доволен, че се е възползвал от такава увъртяна фраза. Тя може би е била модерна за момента или пък е употребена вече от някой по-високостоящ в служебната стълбица. Но кореспондентът, привел бук-

вално това натруфено създание на канцеларската мисъл, едва ли е разбрал каква вреда нанася върху родния си език, върху културата – по-точно върху езиковата култура – на хиляди читатели.

Такива изрази сигурно биха предизвикали иронията на ненадминатия майстор на перото, поет, преводач и журналист Димитър Подвързачов, който навремето щедро е ръсел закачки по адрес на неграмотни вестникарски писания в различни рубрики – например „Злободневни брътвежи“, „Оскубани пера“, „Приумици“ и пр. Ето как накратко подиграва Подвързачов езикови недомислия в нашия печат от трийсетте години на миналия век. По повод на бележка в тогавашния в-к „Дневник“ той коментира така:

„Смисълът на живота.

Той е вече открит. „Дневник“ съобщава по този въпрос:

„Знае се, че животът зависи от две главни условия: хранене и изпращане.“

Кратко и ясно. Не е указано само точно кое подир кое трябва да върви.“

Разбира се, днес ние не можем така иронично да се отнасяме към любителите на неясни и увъртяни фрази, но все пак не бива да се препоръчват на никого такива изрази, каквито намираме в изказването на ръководител, който отговаря на читателско писмо така (отговорът е публикуван в наш вестник): „За интересуващите се граждани мога да съобщя, че нашият съюз провежда линия на намаляване на непродуктивните животни, каквито са конете.“

Ако този началник беше казал думите си съвсем по човешки, простичко, те не биха прозвучали така тежко, „началнически“, както звучи тази „провеждана линия на намаляване“.

Един здравен деятел се изказва в местен вестник така: „Това ни помогна да проведем издигане на по-високо ниво на здравната просвета в района...“

Този деятел „провежда издигане“ на здравната просвета, като не се съобразява, че увъртяната фраза съвсем не е подходяща за популярно, за човешко изложение. В статия за здравето на учениците лекар пише по следния начин: „Едва след тази възраст кривите на теглото и височината на момчетата стигат и пресичат кривите на момичетата.“